

**Handläggare**  
Sharon Wald  
Telefon: 08-508 36 257**Till**  
Äldrenämnden  
Den 31 augusti 2021Marjo Tuomi  
Telefon: 08-508 36 259

## **Motion om följd Coronakommissionens slutsatser om äldreomsorgen!**

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS 2021/122.

### **Förvaltningens förslag till beslut**

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Patric Rylander  
ÄldredirektörLinda Hammes  
Avdelningschef

### **Sammanfattning**

I december 2020 överlämnade Coronakommissionen sin första delrapport med fokus på vård och omsorg om äldre – Äldreomsorgen under pandemin (SOU 2020:80) till regeringen. Coronakommissionen bedömer att det som, utöver den allmänna smittspridningen i samhället har haft störst inverkan på att pandemin slog hårt inom äldreomsorgen i Sverige är sedan länge välkända strukturella brister, bland annat en fragmenterad organisation med ett delat ansvar och brister i samverkan mellan kommuner och regioner.

Karin Wanngård, Emilia Bjuggren och Jan Valeskog från Socialdemokraterna har skrivit en motion om att Stockholms stad ska följa Coronakommissionens slutsatser och rekommendationer samt att kommunstyrelsen ges i uppdrag att återkomma med ett förslag om handlingsplan för genomförandet.

Äldreförvaltningen anser att mycket av det som Coronakommissionen kommer fram till kan användas för att fortsätta utveckla äldreomsorgen och åtskilliga åtgärder har redan påbörjats. Vid sidan av

stadens egna utvärderingar ser äldreförvaltningen fram emot Coronakommissionens kommande rapporter med en fördjupad analys av smittspridningen i samhället och dess inverkan på äldreomsorgen.

### **Bakgrund**

I juni 2020 tillsatte regeringen en granskningskommission vars syfte var att utvärdera regeringens, myndigheternas, regionernas och kommunernas åtgärder för att begränsa spridningen av coronaviruset som hade orsakat en pandemi. I december 2020 överlämnade Coronakommissionen sin första delrapport – Äldreomsorgen under pandemin (SOU 2020:80), till regeringen. Delrapporten har fokus på smittspridningen inom vård och omsorg om äldre och enligt rapporten lyckades inte den svenska strategin att skydda de äldre. I rapporten presenterar Coronakommissionen sina slutsatser om de sannolika orsakerna till den stora smittspridningen inom äldreomsorgen men konstaterar samtidigt att en djupare analys av orsakerna kan presenteras först i slutrapporten.

Karin Wanngård, Emilia Bjuggren och Jan Valeskog från Socialdemokraterna har skrivit en motion om att Stockholms stad ska följa Coronakommissionens slutsatser i äldreomsorgen. Kommunstyrelsen har remitterat motionen för yttrande till 17 olika remissinstanser, bland annat stadsledningskontoret, äldrenämnden, Skarpnäcks, Spånga-Tensta och Södermalms stadsdelsnämnder, Kommunstyrelsens pensionärsråd, tre pensionärsorganisationer och fem fackliga organisationer. Remissvaret ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 14 september 2021.

### **Ärendet**

Coronakommissionen bedömer i sin första delrapport att det som, utöver den allmänna smittspridningen i samhället har haft störst inverkan på att pandemin slog hårt inom äldreomsorgen i Sverige är sedan länge välkända strukturella brister. Som exempel på strukturella brister nämns bland annat en fragmenterad organisation med ett delat ansvar och brister i samverkan mellan kommuner och regioner. Faktorer som att kommuner inte kan anställa läkare i äldreomsorgen, att det saknas kommunal hemsjukvård och ett gemensamt journalsystem för den kommunala omsorgen och regionens hälso- och sjukvårdsinsatser samt att många äldre inte fick en individuell läkarbedömning vid sjukdom kan, enligt Coronakommissionen, ha varit försvårande omständigheter för de äldres sjukdomsförlopp.

Vidare lyfter Coronakommissionen en bristfällig medicinsk kompetens i omsorgen, undervärderade omsorgsyrken med otrygga arbetsförhållanden och otillräckliga förutsättningar för ledarskap som möjliga orsaker till den snabba smittspridningen inom äldreomsorgen. Även brist på skyddsutrustning och avsaknad av tydliga instruktioner kring den, i början av pandemin, bedöms som bidragande orsaker till ökad smittspridning.

Motionärerna anser att Stockholms stad har misslyckats med att skydda stadens äldre. De föreslår att staden tar till sig av Coronakommissionens slutsatser och rekommendationer samt att berörda nämnder och styrelser ska lämna förslag på konkreta åtgärder i linje med Coronakommissionens förslag. Detta för att förbättra äldreomsorgen och för att det som hände under pandemivåren 2020 inte ska hända igen. Vidare föreslår motionärerna att staden skyndsamt ska införa Coronakommissionens rekommendationer om äldreomsorgen och att kommunstyrelsen ges i uppdrag att återkomma med ett förslag om handlingsplan för genomförandet.

Förslagen som särskilt nämns i motionen handlar om följande åtgärder i syfte att förbättra äldreomsorgen i Stockholm:

- Att förstärka den medicinska kompetensen genom närvaro av sjuksköterskor och att ha tillgång till medicinsk utrustning.
- Att arbeta för att kommunalisera hemsjukvården och för att säkerställa en fungerande sammanhållen journalföring
- Att låta en oberoende kommission granska de äldres rätt till individuell bedömning under pandemin.
- Att utarbeta ett regelverk som ålägger alla utförare att säkerställa en säker omsorg även i händelse av pandemi.
- Att följa upp utförarnas följsamhet till utbildningskraven och vid behov ha möjlighet till skärpta sanktioner.
- Att skapa en plan för finansiering av tillräcklig bemanning på särskilda boenden och i hemtjänsten samt att förstärka förutsättningarna för ledarskapet.
- Att förbättra anställningstryggheten och personalkontinuiteten samt att återställa kraven på ett minskat antal timanställda och en ökad andel av tillsvidareanställda till 90 procent.
- Att återkommande redovisa beredskap inom skyddsutrustning.

### **Ärendets beredning**

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsövergripande äldreomsorgsfrågor. Samverkan med de fackliga organisationerna har

skett i förvaltningsgruppen den 25 augusti 2021. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 24 augusti 2021 och socialnämndens, äldrenämndens och överförmyndarnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor den 26 augusti 2021.

### **Förvaltningens synpunkter**

Äldreförvaltningen ser positivt på Coronakommissionens oberoende granskning av äldreomsorgen under pandemin. Pandemin har satt ljuset på flera av de utmaningar som sedan tidigare har uppmärksamrats inom äldreomsorgen, exempelvis brister i samverkan mellan huvudmännen kommun och region, tillgång till sjuksköterskor och den medicinska kompetensen, kunskaper om och följsamhet till basala hygienrutiner, avsaknad av sammanhållen dokumentation, arbetsförhållanden som påverkar kontinuiteten i omsorgen och förutsättningar för ett närvarande ledarskap. Äldreförvaltningen ser att det finns mycket av det som Coronakommissionen kommer fram till som kan användas för att fortsätta utveckla äldreomsorgen.

Åtskilliga åtgärder för att utveckla vården och omsorgen om äldre har redan vidtagits eller påbörjats, såväl nationellt och regionalt som lokalt inom verksamheterna. I Stockholm har samverkan med regionen förstärkts under året och fortsatt dialog mellan parterna pågår. Äldreförvaltningens egna uppföljningar har visat vikten av att alla äldre på särskilda boenden ska få en individuell bedömning av en läkare. Frågan om kommunala läkare har aktualiserats och rekrytering av läkarstrateg pågår inom äldreförvaltningen i syfte att stödja den kommunala hälso- och sjukvården. Under 2021 fokuserar flera av äldrenämndens budgetuppdrag på hälso- och sjukvårdens organisation. Även en översyn av arbetsmiljön inom hemtjänsten ska genomföras.

Det pågår ett kontinuerligt utvecklingsarbete inom staden i syfte att motsvara kraven för en god och säker äldreomsorg. Äldreförvaltningen uppdaterar regelbundet förfrågningsunderlagen och uppdragsbeskrivningarna samt utvecklar fortlöpande den stadsgemensamma uppföljningsmodellen. Såväl utförarenheter som beställarenheter erbjuds kompetensutveckling inom flera områden, inte minst inom demensomsorg.

Coronapandemin är en global kris och hela världen har påverkats, vilket ledde till brist på skyddsmaterial i början av pandemin. Stadens logistikfunktion för skyddsmaterial startade i början av pandemin. Från ett mycket besvärligt utgångsläge stabiliserades tillgången till skyddsutrustning under försommaren 2020 för att idag

vara god. Äldreförvaltningen anser att det är angeläget att staden långsiktigt säkerställer en tillräcklig beredskap inför eventuella kriser av varierande slag.

Vid sidan av stadens egna utvärderingar ser äldreförvaltningen fram emot Coronakommissionens kommande rapporter med en fördjupad analys av smittspridningen i samhället och dess inverkan på äldreomsorgen.

Förvaltningen föreslår att äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar den till kommunstyrelsen.

### **Bilaga**

Motionen Följ Coronakommissionens slutsatser om äldreomsorgen!